

SZŐLŐ, FÜGE, MANDULA

Kalandozások Pécs történetében

1. forduló

Kedves Gyerekek!

A szőlő, a füge, a mandula mind mediterrán gyümölcs, de egy tárgy, egy növény, sőt akár egy gesztus, valaminek a jelképe lehet. Ha ránézünk, a mögötte álló fogalomra is gondolunk. Pl. az olajág a béke jelképe, a piros szív a szerelmet is jelentheti, a kézfogás a barátság, a megegyezés jelképe. A párizsi Eiffel torony a francia főváros szimbóluma. Ezek a kapcsolatok a hagyomány és a hasonlóság alapján jöttek létre, és az adott kultúra részei lettek.

Játékunkban mindhárom gyümölcs nagyon is valóságosan, ugyanakkor valaminek a jelképeként is a mediterránnak is nevezett Pécshez kapcsolható.

Higgyétek el, izgalmas dolog egy kicsit más szemmel nézni a világra!

Kalandra fel!

Utazzunk vissza a Kr. u. első század második felébe, amikor a Dunántúl a Római Birodalom Pannónia provinciája volt.

1.) Mi volt Pécs városának római neve és a régészeti ásatások alapján hol volt a város központja?

A szőlő nem volt teljesen ismeretlen növény Európában a rómaiak megjelenése előtt sem, de a szőlő- és borkultúra meghonosítását itt, Pécsen minden bizonnyal nekik köszönhetjük.

Egy Pécs közelében talált Liber oltárkövön felsorolják, hogy ezen a tájon milyen szőlőfajtákat hoztak be és termesztettek. Csemegeaszőlőt, gömbölyű aprószemű, erős lesbosi kecskecsöcsű és cabaliai borostyán levelű szőlőt.

2.) Ki volt Liber, akinek oltárkövet emeltek?

A 4.század első felében terjedt el a kereszténység. Az ókeresztény temetők ebből a korból származnak.

3.) 2000-ben milyen világhírű elismerésben részesültek Pécs városának ezen történelmi emlékei?

4.) Hol található, s milyen néven lett ismert az a sírkamra, amelynek falára szőlőindákat és kékesfekete szőlőfürtöket is festettek?

A szőlőskert, szőlősműves, szőlőtő gyakran szerepel jelképként a keresztény kultúrában. „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki énbennem marad, én pedig őbenne, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek.” olvashatjuk a Bibliában Jézus szavait János és Máté evangéliumában. Ez az idézet is magyarázatul szolgál arra, hogy miért szőlőlevelek díszítik a képen látható kaput.

5.) Hol található ez az alkotás, és kinek a műve?

6.) Kinek az alkotása, mi a címe és hol található a képen látható szökőkút? Néhány szóval magyarázd meg címének jelentését is!

A város északi részén, a Deindol, Bálics, Makár és Ürög által határolt területet Donátus néven ismerjük, ahol 1736-ban egy kis fatornyos templomot emeltek Szent. Donát tiszteletére.

7.) Vajon mi az összefüggés Szent Donát és a szőlőművelés között?

1543-ban a törökök minden ellenállás nélkül elfoglalták a várost. A magyar lakosság kiszorult a fallal körülvett városból, de békében élhettek, kereskedhettek. A szőlőművelés sem hanyatlott, sőt tovább fejlődött ebben az időben.

A szőlőművelés komoly szakértelmet és sok munkaerőt kívánt. Szakképzett vinzellérek irányították a kisebb nagyobb szőlőskertek gondozását, és szorgos kezek kellettek az őszi szüretre is. A szőlő a város és a környék lakóinak egyaránt jövedelmi forrást jelentett, a szüreti mulatságok pedig várt eseményekké lettek, főleg a fiatalok körében.

Pécs iparosodása is erősen köthető ehhez a mezőgazdasági munkához. Ami pénz a borkereskedésbe befolyt, azt különböző iparágak fejlesztésére fordították, például a gyáralapító Zsolnay Vilmos is jelentős borkereskedőnek számított.

8.) Ez a címer, Pécs város címere, J(osephus) II. és M(aria) T(heresia) nevének kezdőbetűivel. Középen a székesegyház tornyának arannyal díszített és szabályos rendben elhelyezett ablakai látszanak.

Bal oldalról az _____ hegy, jobb oldalról a _____ nevű folyócska látszik, s mindkét oldalon a szőlőt jelképező ábrák.

9.) Pákolitz István József Attila-díjas költő Kínálgató verseskötetében olvasható művéből a cím és egy szó kimaradt. **Melyik ez a szó, és mi a jelentése?**

Cím: _____ Jelentése: _____

Hallod- e te Marci,
jó csípős a _____.

Kóstolhatod bátran,
tövit én kapáltam.

Csak módjával, Marci,
mert megárt a _____.

Koccintgassunk, sógor,
ebből lesz a jó bor.

Én már nem kívánom,
nehogy földhöz vágjon.

10.) Hány olyan jelenlegi pécsi utcanevet tudtok összegyűjteni, amelynek a jelentése valamilyen formában kapcsolódik a szőlőhöz, a szőlőműveléshez?

Beküldési határidő: 2024. november 23.

e-mail: korbirodalom@csgyk.hu

Cím: Csorba Győző Könyvtár Körbirodalom Gyermekkönyvtár, 7622 Pécs, Universitas u. 2./A (Tel.: 72/501-650 28022 mellék)

A csapat tagjai: (Név, iskola, osztály, elérhetőség, könyvtártagságot igazoló olvasójegyszám)

1. _____

2. _____

3. _____

A felkészítő tanár vagy szülő neve és elérhetősége:

Minden csapattag, aki be van iratkozva a Csorba Győző Könyvtár valamelyik fiókkönyvtárába az olvasójegy számának megadásával plusz pontot szerezhet csapatának.

A feladatok megoldásánál segít egy rövid séta Pécs történelmi belvárosában.

A kérdések megoldásához szükséges irodalom a gyermekkönyvtárban, illetve a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti gyűjteményben is a versenyzők rendelkezésére áll.

A válaszok legtöbbje megtalálható az alábbi kiadványokban vagy az interneten.

- Pécs lexikon,
- a Baranya megyei útikönyvek,
- Pesti János: Pécs földrajzi neveinek eredete
- Csorba Csaba: Pécs; (Magyar városok, 0134-1812); Panoráma, cop. 1983
- Füleper Ferenc: Sopianae. A római kori Pécs
- Pécs története. 1. kötet. / főszerk. Vonyó József ; [közread. a] Pécs Története Alapítvány. - Pécs : Pécs Története Alapítvány : Kronosz, 2013.
- Pesti János(1928-) : Pécs utcanevei, 1554-2004 / Pesti János. - Pécs : Kronosz, 2013.